

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

І.І. Шевчук, доц. (ХДУХТ, Харків)

СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Здатність підприємства стабільно розвиватися та здійснювати господарську діяльність визначається стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, які впливають на його потенціал, характеризуючи рівень його фінансової захищеності. Це змушує суб'єкти господарювання більш серйозну увагу приділяти проблемі забезпечення фінансової безпеки свого підприємства.

За джерелом виникнення всі загрози фінансово-економічній безпеці можна поділити на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх загроз відносяться: спекулятивні операції з цінними паперами підприємства; високий рівень фінансових зобов'язань підприємства; недостатній рівень розвитку ринку капіталів та законодавчої бази; нестабільність економіки та кризи грошово-кредитної системи; недосконалість механізмів формування економічної політики держави; цінова та інші форми конкуренції; промислове шпигунство; незаконні дії конкурентів; лобіювання конкурентами недостатньо виважених рішень органів влади; здириство з боку кримінальних структур.

До внутрішніх загроз належать помилки менеджменту підприємства, пов'язані з вибором стратегії підприємства та керуванням і оптимізацією активів і пасивів підприємства. Серед них можна виділити: низька кваліфікація фахівців; розголошування власними співробітниками конфіденційної інформації; неефективна робота служби фінансово-економічної безпеки та осіб, що відповідають за перевірки; неефективне фінансове планування та управління активами; неефективне управління ринком акцій підприємства; помилки у виборі дивідендної політики.

Серед новітніх загроз для фінансово-економічної безпеки підприємства експерти називають такі явища, як гринмейл, рейдерство, кардерство (кардеринг) та конкурентну розвідку.

Корпоративний шантаж – доволі розповсюджене явище в діяльності західних компаній, яке останнім часом стало поширюватись в українській практиці корпоративних конфліктів. В сучасних словниках гринмейл (від англ. *greenmail* - «зелена пошта») – діяльність, спрямована на отримання надприбутку за допомогою спекуляцій чи зловживань своїми правами акціонера по відношенню до

підприємства. Дана мета досягається шляхом придбання такої кількості акцій компанії, щоб створити загрозу її ворожому поглинанню з метою подальшого перепродажу цих акцій за завищеною ціною тій самій компанії. Даний термін походить від *blackmail* («чорна пошта») – кримінально караний шантаж, вимагання. Однак між «зеленою» та «чорною поштою» існує принципова відмінність: класичний грінмейл завжди здійснюється в рамках закону.

Рейдерство – вилучення майна на нібито законних підставах, в основі виникнення яких лежать прогалини в законі або системні недоліки функціонування державних інститутів. Рейдерство «по-українськи» здебільшого полягає у набутті сумнівними шляхами тимчасового права розпоряджатися активами та якнайшвидшим продажем цих активів пов'язаним із рейдером особам, із наступними перепродажем вилучених активів між пов'язаними особами, маючи на меті завадити (унеможливити) їхньому поверненню законним власникам.

Кардерство – діяльність споріднена з фальшуванням грошей, адже в обох випадках підробляють засоби платежу. Істотна відмінність полягає в тому, що грошові знаки випускає держава, а у кредитній картки емітентом є, як правило, акціонерний комерційний банк. Звідси й різна реакція правоохоронних органів, і різна міра покарання, передбачена чинним законодавством.

Конкурентна розвідка і конкурентна боротьба. Агресивний переділ власності, який спостерігається сьогодні в українській економіці, спровокував зростання попиту на фахівців із конкурентної боротьби. Найбільший обсяг роботи для фахівця з конкурентної розвідки – це розробка сценаріїв і планів як захоплення влади у великих акціонерних товариствах, так і навпаки, захисту від цих дій. Це головна потреба ринку, її диктує передусім проста істина: сьогодні різко зросла конкуренція, і переділ ринків відбувається дуже складно.

Для забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідним є вирішення таких завдань:

- ідентифікація небезпек і погроз підприємству;
- визначення індикаторів фінансової безпеки підприємства;
- розробка системи моніторингу фінансової безпеки та відповідних заходів, спрямованих на її забезпечення, як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді;
- контроль та аналіз виконання заходів, їх оцінка, коректування;
- ідентифікація небезпек і погроз підприємству і коректування індикаторів залежно від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і завдань підприємства.